

Nr 329.

Av herrar **Sandén** och **Västberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om barnbidrag, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 276 framlägges förslag om bl. a. förskottering av underhållningsbidrag till barn. Denna nya hjälpform har såsom sitt viktigaste syfte att förbättra villkoren för utomäktenskapliga barn, vilka ju allmänt äro missgynnade i förhållande till de barn, som få växa upp i ett hem, där båda föräldrarna gemensamt söka på bästa sätt draga försorg om barnen. Enligt förslaget skulle dock de utomäktenskapliga barn, vilkas fäder äro okända, bli uteslutna från denna nya form för samhällshjälp.

Då just dessa barns sociala och ekonomiska belägenhet ofta är mest beklagansvärd — ett sakförhållande som också starkt framhålles i den till grund för propositionen liggande utredningen — är det givet, att detta undantag icke är motiverat av det syfte reformen skall tjäna utan framkallat av vissa formella och praktiska hänsyn, vilka nedan skola närmare beröras. Det är under sådana förhållanden icke förvånansvärt, att denna undantagsregel väckt talrika gensagor från skilda myndigheter, som haft att yttra sig över det betänkande, vari förslaget framlagts. Önskvärdheten att även denna grupp av barn måtte tillgodoses i förevarande lagstiftning har sålunda framhållits av statskontoret, socialstyrelsen, länsstyrelserna i Älvsborgs, Gotlands, Örebro, Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län, befolkningkommissionen, stadsfullmäktige i Skövde, Borås, Trollhättan, Eskilstuna och Lysekil, kommunalfullmäktige i Grangärde, Rämens, Almby, Brunflo, Nederkalix och Jokkmokks kommuner, barnavårdsnämnderna i Stockholm, Göteborg, Eskilstuna, Sölvesborg, Jämshög, Östra Tollstad, Falun, Visby, Söderhamn, Luleå och Boden, fattigvårdsdirektören i Stockholm, fattigvårdsstyrelserna i Eskilstuna och Falun samt en minoritet inom svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.

Föredragande departementschefen, som även för sin del betygar det synnerligen behjärtansvärda läge, i vilket de nu ifrågavarande barnen kunna befinna sig, har likväl icke ansett sig kunna utsträcka hjälpen även till dem. Hans skäl är av *formell* art och innebär en hänvisning till att den föreslagna samhällshjälpen skall äga formen av förskottering av sådant underhållsbidrag, vilket barnets fader enligt dom eller avtal är pliktig att utgiva till barnet. Då fadern icke är känd, kan ett sådant skuldförhållande icke fastställas, och en förskottering av underhållsbidrag vore av denna grund icke möjlig.

Vi kunna icke för vår del annat än beklaga, om i detta fall sättet för hjälpens anordning skulle resa ett formellt hinder för att utsträcka hjälpen till de barn, som ostridigt bäst behöva den. Varje barn måste ha en far; fadern är underhållsskyldig även om han tillsvidare icke kunnat upptäckas. Hin-

der bör icke möta för en tilläggsbestämmelse i lagen, varigenom barnavårdsnämnden äger att fastställa — eller eventuellt hos vederbörande länsstyrelse ansöka om fastställelse av — skäligt underhållsbidrag till barnet att gälla tillsvidare, intill dess fadern blir känd. Därigenom skulle förutsättning vara skapad för att förskott må kunna utgivas med belopp, som är behöfligt för barnets underhåll och vård. Det möter enligt vår mening icke hinder för att barnets fader, då han blir känd, skall förpliktas vara ersättningskyldig för bidragsförskott, vilka redan utgivits i sådan ordning. — Skulle den här anvisade vägen visa sig oframkomlig, bör annan utväg kunna finnas att lösa det formella problemet.

I det till grund för propositionen liggande betänkandet har utöver det av departementschefen upptagna formella skälet för ifrågavarande undantag även anförts vissa praktiska skäl. Man har sålunda befarat, att såväl moderns som barnavårdsmännens intresse för faderskapets fastställande skulle komma att förminska, om barnet garanterades ett understöd även i det fall fadern förbleve okänd. I följd härav skulle kategorien barn med okänd fader kunna komma att ökas.

Vi vilja icke påstå, att detta skäl helt saknar betydelse. Emellertid måste det enligt vår mening fasthållas, att avsikten med här ifrågavarande reform är att hjälpa barnen och icke mödrarna; barnen böra icke bliva lidande genom mödrarnas förvållande. Vi framhålla även, att det enligt 15 § i lagförslaget åligger barnavårdsnämnden »att noga vaka över att bidragsförskott kommer barnet till godo». I övrigt äger barnavårdsnämnden att i enlighet med gällande lag om samhällets barnavård tillvarata barnets intresse i fråga om underhåll och vård. Sålunda vilja vi påpeka, att därest i fråga om moderns eller barnets inkomst — t. ex. just från icke uppgiven fader — åberopats oriktig uppgift av beskaffenhet att påverka rätten till bidragsförskott, skall, enligt 13 § i lagförslaget, ansökning om bidragsförskott avslås eller redan beviljat förskott indragas.

Vi äro fullt på det klara med att ett antal hithörande pliktfrögätta och stundom asociala mödrar trots alla administrativa åtgärder äro oförbättrliga. Men vi anse, att det i högsta grad ligger i samhällets intresse att skilja barn från sådana mödrar samt att bereda barnen samhällshjälp inom den bidragsförskotteringsverksamhet, vilken enligt den ovan anförda huvudmotiveringen bör omfatta alla hithörande hjälpbehövande barn. Moderns oförmåga att kunna uppgiva fader till barnet — eller hennes tredska att göra det — kan vara ett viktigt skäl att främtaga henne vårdnaden om barnet. Har så skett, föreligger inget sakligt skäl att förvägra barnet ekonomisk hjälp i denna form.

Beträffande de uttalade farhågorna för att barnavårdsmännens intresse för faderskapets fastställande komme att minska, vilja vi erinra om den av bl. a. befolkningskommissionen framställda tanken, att kommunernas intresse för efterforskningarna stimulerades genom att de ålades att bära en större andel av kostnaden.

I propositionen har jämväl framlagts förslag om bidrag åt barn till änkor m. fl. Såsom kommunalt organ för denna hjälpform har föreslagits pensionsnämnderna.

Det synes oss av starka sakliga skäl böra allvarligt övervägas, huruvida icke i stället barnavårdsnämnderna böra anförtros även denna hjälpverksamhet. Det är här fråga om en samhällshjälp, som skall komma barnen tillgodo. Barnavårdsnämnderna äro samhällets speciella organ för barnavård. De äro redan genom sina nuvarande funktioner på grund av barnavårdslagen särskilt lämpade för att uppehålla den personliga kontakt med barn, föräldrar och fosterhem, vilken är nödvändig för en ändamålsenlig tillämpning av den föreslagna lagen om barnbidrag.

Mot pensionsnämnderna såsom lokalt förvaltningsorgan för ifrågavarande verksamhet kan invändas, att de, sedan barnbidrag beviljats, icke få någon kontakt med de hjälpta barnen annat än tillfälligtvis, nämligen då ändringar i inkomsterna föranleda ändringar i barnbidragen. De äro för övrigt i fråga om dylika ändringar beroende av sådan anmälan från vederbörande själva, varom stadgas i lagförslagets 7 §. Vid användning av pensionsnämnderna såsom organ skulle lätt den fortlöpande personliga tillsynen bortfalla. Pensionsnämnderna sakna också de i erfarenhet grundade viktiga förutsättningarna för bedömning av hems och fosterhems lämplighet för de där vårdade barnen.

Barnavårdsnämnderna kunna redan för närvarande icke sägas stå främmande för lämnandet av ekonomisk hjälp och handhavandet av utbetalningar. I all synnerhet kommer så icke att vara fallet, sedan barnavårdsnämnderna bliva organ för förskottering av underhållsbidrag till barn och för lämnandet av mödrahjälp. Barnbidragsverksamhetens förläggande till pensionsnämnderna skulle medföra onödigt dubbelarbete i kommunernas hjälpverksamhet och även medföra en utvidgning av pensionsnämndernas organisation, i syfte att göra den lämpad för de nya uppgifterna. Barnavårdsnämnderna administrera redan så gott som hela samhällshjälpen för barn. Då det nu exempelvis i stor utsträckning kommer att inträffa att samma personer, som genom barnavårdsnämnderna erhålla mödrahjälp, sedan också söka barnbidrag, är det alldeles tydligt lämpligast med ett och samma organ. Därigenom skulle man ej blott undvika dubbelarbete utan även för de hjälpbehövande förenkla ansökningsförfarandet.

Vi vilja i detta sammanhang ytterligare påpeka, att den av Kungl. Maj:t föreslagna ordningen har föranlett, att en bestämmelse motsvarande den nyssnämnda § 15 i den föreslagna lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn icke kunnat inflyta i förslaget till lag om barnbidrag, trots att den för vissa fall säkerligen skulle vara motiverad.

Med stöd av vad ovan anförts föreslå vi,

att utskottet måtte företaga sådana ändringar i de i Kungl. Maj:ts proposition nr 276 framlagda lagförslagen, att förskottering av underhållsbidrag till barn må kunna utgå även

till barn med okänd fader och att barnavårdsnämnderna i stället för pensionsnämnderna bliva kommunala organ även för barnbidragen.

Stockholm den 24 april 1937.

J. Sandén.

Mauritz Västberg.
